

SELETUSKIRI

„Vabariigi Valitsuse 26. aprilli 2004. a määruse nr 134 „Alkoholi määratlemise, kirjeldamise ja müügiks esitlemise nõuded” muutmine” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse määrus kehtestatakse alkoholiseaduse § 4 lõike 2 alusel.

Vabariigi Valitsuses määruse „Vabariigi Valitsuse 26. aprilli 2004. a määruse nr 134 „Alkoholi määratlemise, kirjeldamise ja müügiks esitlemise nõuded” muutmine” eelnõu (edaspidi *eelnõu*) väljatöötamise peamine eesmärk on rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854).

Vabariigi Valitsuse 26. aprilli 2004. a määruses nr 134 „Alkoholi määratlemise, kirjeldamise ja müügiks esitlemise nõuded” (edaspidi *määrus*) tehakse vajalikud muudatused tulenevalt sellest, et edaspidi ei sätestata nõudeid mõdu etanoolisisalduse mahuprotsendi kohta.

Muudatusettepaneku esitas Eesti Väikepruulikodade Liit, kelle sõnul on pruulikodadel huvi hakata tootma kohalikust toorainest mõdu, kuid piirava tegurina nähakse määruses sätestatud nõuet, mille kohaselt ei tohi toota mõdu, mille etanoolisisaldus on suurem kui 5 mahuprotsenti. Traditsiooniline mõdu on kääritatud meejook, mille põhikoostisosadeks on mesi, vesi ja pärm. Etanoolisisaldus mõdus oleneb eelkõige kääritamisprotsessist ja kasutatavast pärmist, kuid traditsioonilist valmistamisviisi kasutades on etanoolisisaldus mõdus üle 7 mahuprotsendi. Täpsemalt on mõdu valmistamise protsessi (mee ja pärmi valikut ning kääritamisprotsessi) selgitatud magistritöös „Mee liigi ja pärmitüve mõju mõdu kääritamise protsessis”, mis on kättesaadava veebilehel <https://digi.lib.ttu.ee/i/file.php?DLID=3134&t=1>.

Võttes arvesse, et Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) õigusaktis ei ole sätestatud piiranguid mõdus etanoolisisalduse kohta, siis aitab kangema mõdu tootmise võimaldamine kaasa mõdu ekspordi edendamisele, kohaliku tooraine väärindamisele ning innovaatiliste toodete väljatöötamisele. Samuti nähakse võimalust, et traditsiooniliselt valmistatud mõdu, mis on enamasti kangem kui kehtiva määruse kohaselt on lubatud, võib tulevikus olla alternatiiviks šerrile või portveinile. Seega oleks eelkõige tegemist tootega, mis on suunatud restoranidele, mitte jaekettidele.

Alkoholiregistri andmetel on Eesti turul praegu registreeritud kaks mõdu, mis on mõlemad kohaliku tootja valmistatud. Eeltoodust tulenevalt piirab nõue lubatud alkoholisalduse kohta praegu eelkõige uute innovaatiliste toodete väljatöötamist.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Maaeluministeriumi põllumajanduspoliitika osakonna põllumajandus- ja toidusektori arengu büroo peaspetsialist Tuuli Sooäär-Säde (625 6288, tuuli.sooaar-sade@agri.ee) ning põllumajanduspoliitika osakonna põllumajandus- ja toidusektori arengu büroo juhataja Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule on teinud Maaeluministeriumi õigusosakonna nõunik Diana

Rammul (625 6259, diana.rammul@agri.ee). Eelnõu keeleteimetaja on Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga sõnastatakse ümber määruse § 13 lõige 2. Kehtiva sõnastuse kohaselt peab mõdu etanoolisisaldus jääma vahemikku 1,2–5 (kaasa arvatud) mahuprotsenti. EL-i õigusaktides on enamasti sätestatud, et mõdu loetakse muuks kääritatud alkohoolseks joogiks, kuid ei ole piiratud selle etanoolisisaldust.

Erialakirjanduse (Švecová B., Bordovská M., Kalvachová D., Hájek T. (2013). Analysis of Czech meads: Sugar content, organic acids content and selected phenolic compounds content. *Journal of Food Composition and Analysis*) kohaselt on mõdu alkohoolne jook, mille põhiosa kääritatavatest suhkrutest on pärit meest. Samas ei kasutata mõdu valmistamiseks ainult vett ja mett, vaid näiteks ka vürtse ja maitsetaimi, millele on omakorda lisatud pähkleid ja mandleid. Mõdu sisaldab vähemalt 7 mahuprotsenti etanooli ja palju teisi ühendeid nagu suhkruid, happeid, vitamiine, antioksüdante, mineraalaineid jne. Mõdu keemiline koostis ja maitseomadused on tihedalt seotud mee koostisega, kuid sõltub ka teistest lisatud ainetest. Keemiline koostis muutub tehnoloogiliste protsesside ajal, näiteks fermentatsioon, kuumtöötlemine.

Eestis toodab näiteks Saku õlletehas mõdu, mille etanoolisisaldus on 4 mahuprotsenti, kuid seda ei saa siiski pidada traditsiooniliseks mõduks, mida mujal maailmas tuntakse mõdu (ingl *mead*) nime all, kuna see sisaldab ka linnaseid, mida traditsioonilise mõdu valmistamisel ei kasutata.

Seega et võimaldada tulla turule nii traditsiooniliste kui ka uute toodetega, millel on suurem ekspordipotentsiaal, loobutakse mõdu puhul etanoolisisalduse piiramisest. Muudatusega sätestatakse, et muuks alkohoolseks joogiks loetakse mõdu, mis on kääritatud meejook ning mille kangendamine destilleeritud alkoholiga ei ole lubatud. Suurema etanoolisisaldusega mõdu valmistamisel ei ole kääritamisel lubatud lisada piiritust. Kangema mõdu tootmise võimaldamine annab olulise panuse ka kohalikele tooraine tootjatele ehk Eesti meetootjatele, kelle toodang on mõdu valmistamisel põhiliseks koostisaineks. Kuna kangemale mõdule on esmajoonel mujal EL-s olemas nii tarbijad kui ka turg, siis võimaldaks muudatus suurendada mõdu ekspordi.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1308/2013.

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktiga saab tutvuda internetis Euroopa Liidu õigusaktide andmebaasis aadressil <http://europa.eu.int/eur-lex>.

4. Määruse mõjud

Eelnõuga tehtava muudatuse tulemusena ei piirata enam mõdu etanoolisisalduse mahuprotsenti, see omakorda annab võimaluse toota nii traditsioonilist kui ka innovaatilist meejooki. Võttes arvesse, et mujal EL-s ei ole mõdu kanguse kohta piiranguid seatud, siis parandab Eestis mõdu etanoolisisalduse piiramisest loobumine ekspordivõimalusi, loob paremad võimalused kohaliku tooraine väärimisele ning uute toodetega turule tulemiseks. Hetkel on Eesti ettevõtjad ebasoodsal positsioonil võrreldes teiste EL tootjatega. Muudatusel on positiivne majanduslik

mõju Eesti ettevõtjatele, sest neile luuakse võimaluse, mis teistel EL riikide ettevõtjatel on kogu aeg olemas olnud, so toota ja turustada kangemat mõdu. Kuna mõdu valmistamisel ei ole ka edaspidi lubatud sellele lisada destilleeritud alkoholi, ei ole põhjust arvata, et mõdu turustamine oluliselt kasvaks. Eelnõu ei avalda olulist negatiivset mõju rahvatervisele, sest kangema mõdu eeldatav sihtgrupp on väike, esmajoones on sihtgrupiks restoranid, mitte jaeketid. Seega avaldab eelnõu mõju peamiselt majandusvaldkonnas ning läbi majandusvaldkonna mõjutatakse vähesel määral tööturgu ja regionaalarengut (loob eeldused töökohtade loomisele maapiirkondades). Muudele sotsiaalvaldkonna teguritele ning loodus- ja elukeskkonna valdkonna teguritele mõju puudub.

Kuna määrusel puudub oluline mõju, ei ole vaja koostada Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri” § 65 lõike 2 kohast mõjude analüüsi.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisategevusi, samuti kaasne määruse rakendamisega kulusid riigieelarvesse. Sissejuhatuses mainitud positiivse majandusliku mõju põhjal võib muudatusega pikemas perspektiivis kaasneda mõningane täiendav maksutulu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile, Rahandusministeriumile, Siseministeriumile ning Sotsiaalministeriumile eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Eelnõu saadetakse arvamuse avaldamiseks Veterinaar- ja Toiduametile, Eesti Väikepruulikodade Liidule, Alkoholitootjate ja Maaletoojate Liidule, Eesti Viinamarjakasvatavate ja Veinivalmistajate Liidule, Eesti Õlletootjate Liidule, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Toiduainetööstuse Liidule, Eesti Kaupmeeste Liidule, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning Eesti Maaomavalitsuste Liidule.